

Vera Čuže-Abramović

DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/90836czxny>

Stručni članak

Rukopis prihvaćen za tisak: 25.1.2022.

KAKO UPOZNATI BOUREKA? ZLATKO BOUREK KROZ PRIZMU RADA S MLADIMA

Sažetak

Zlatko Bourek kroz prizmu rada s mladima referira se na pedagoško metodički pristup radu s ciljanom skupinom gimnazijalaca koji pohađaju KRUG – KREATIVNU RADIONICU UČENIKA GIMNAZIJE.

Rad s mladima zahtijeva specifičan pristup temi, sadržajno i metodički. S obzirom na novonastale uvjete u kojima je onemogućen rad uživo, sukladno preporukama Ministarstva znanosti i obrazovanja i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, uobičajeni pristup morao se prilagoditi komunikaciji preko platformi *MS Teams* i *Zoom*.

U izlaganju ću govoriti o projektu koji je obuhvatio tri škole pod nazivom *Zlatko Bourek – jedan umjetnik / tri grada* i suradnji sa Zavodom za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Požegi. Škole sudionice projekta bile su Gimnazija Požega, I. gimnazija iz Osijeka i Škola primijenjene umjetnosti i dizajna Zagreb. Cilj je bio povezati tri grada vezana uz rođenje, školovanje i rad Zlatka Boureka.

U sklopu projekta *eTwining* povezali smo učenike i podijelili im zadatke. Svaka škola trebala je proučiti život i djelo Zlatka Boureka s aspekta mjesta stanovanja: Požežani iz perspektive Požege kao grada Bourekova rođenja, Osječani iz perspektive grada Bourekova odrastanja, a Zagrepčani iz perspektive grada njegova studiranja i cjeloživotnog rada. Svaka škola svoje je rezultate objavila na digitalnoj platformi *eTwining*.

Krugovci su proučili opus umjetnika, podijeljeni u skupine prema interesima:

1. grupa: Obiteljsko stablo, požeška sjećanja, biografija vezana za Požegu
2. grupa: *Dobro došli u Baltazargrad!* (Crtani film *Baltazar* s naglaskom na grad koji je osmislio Zlatko Bourek)
3. grupa: Bourek slikar (kolaž Bourekovih radova, faze rada, omiljene teme, najčešći motivi)
4. grupa: Bourek kipar (kiparska djela, kolaž radova)
5. grupa: Bourek kostimograf/lutkar
6. grupa: Bourek scenograf/karikaturist
7. grupa: Bourek režiser (crtani i igrani filmovi)

8. grupa: Intervju u Požegi (znaju li Požežani tko je Zlatko Bourek?)

9. grupa: Film *Homage Boureku*.

Radovi učenika bit će prezentirani u formi plakata, likovnih radova, lutaka i snimljenih filmova kao svojevrсни *homage* umjetniku u prostoru Gradske knjižnice i čitaonice u Požegi.

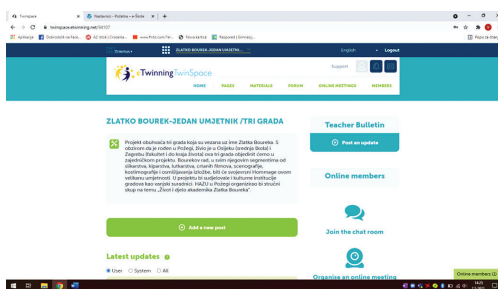
Suradnja će biti upotrijebljena nastupom Dramske družine Katoličke gimnazije u Požegi pod vodstvom prof. Marijane Čorluka koja će uprizoriti Bourekov *Teatar figura – teatar nakaza* prema Krležinu tekstu *Balade Petrice Kerempuha*.

Ključne riječi: *homage Boureku; rad s mladima; suradnja škola; projekt eTwinning; teatar nakaza.*

Promišljanje o Zlatku Boureku započinjem pitanjem: „Kako upoznati Boureka?”

Možda bolje preformulirati i zapitati se, kako približiti lik i djelo svestranog, neobičnog, drugačijeg i uvijek aktualnog Boureka? Kako ga približiti mladima?

Kreativna radionica učenika gimnazije KRUG svake godine odabire aktualnu temu kojom će se baviti u vidu projekta te nakon jednogodišnjeg rada svoje rezultate izlaže u formi izložbe za javnost. Prije dvije godine, točnije školske godine 2019./20., točno godinu dana nakon smrti Zlatka Boureka, pomislili smo kako bi bilo lijepo odati omaž Boureku. Polazište nam je bilo mjesto rođenja umjetnika te smo si uzeli za pravo da je upravo naš grad zavrijedio prisvojiti Boureka kao svoga i istražiti korijene njegova porijekla. U suradnji s Gimnazijom u Osijeku i Školom primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu osmislili smo zajednički projekt pod nazivom „Zlatko Bourek - jedan umjetnik/tri grada”. Prijavili smo projekt na *eTwinning* platformu gdje je projekt prošao kao školska aktivnost rada s mladima.



S kolegicama, Natašom Tram, profesoricom u Gimnaziji Osijek i Martinom Božić, profesoricom u Školi primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu, osmislile smo projekt kao niz aktivnosti unutar škole, izlete u svaki od gradova te izložbe u Požegi, Osijeku i Zagrebu u sklopu Dana škole ili nekih drugih prigodnih datuma. Također smo zamislile proširiti suradnju na institucije Grada gdje nam je HAZU u Požegi širom otvorio vrata, točnije upraviteljica dr.sc. Snježana Jakobović.

Da bi se ovakav projekt ostvario bilo je potrebno najprije odrediti ishode koji će nas dovesti do ostvarenja nabrojanih ciljeva. Spomenut ću neke od ishoda koje smo kroz projekt Bourek obuhvatili.

Učenici su istraživali odabrani problem u sklopu zadane teme te prezentirali/izložili rezultat istraživanja praktičnim radom u odabranome mediju. Kritički su prosuđivali umjetničko djelo na temelju neposrednoga kontakta.

U sklopu teme „Učiti kako učiti“, učenici su samostalno tražili nove informacije iz različitih izvora, transformirali ih u novo znanje te primijenili pri rješavanju problema. Samostalno su kritički promišljali i vrednovali ideje, i ono što mi se čini posebno vrijedno u ovakvom radu, komunikacija s drugima, suradnja i spremnost zatražiti i ponuditi pomoć.

Što se tiče korištenja IKT tehnologije, učenici su samostalno provodili složeno pretraživanje informacija u digitalnome okružju, samostalno su kritički procjenjivali proces, izvore i rezultate pretraživanja te odabirali potrebne informacije. I kao najvažnije, u suradnji s drugima stvarali su nove sadržaje i ideje, preoblikovali postojeća digitalna rješenja primjenjujući različite načine za poticanje kreativnosti.

Osobni i socijalni razvoj i zdravlje u ovakvim aktivnostima posebno dolaze do izražaja jer učenici suradnički uče i rade u timu te prihvaćaju vlastiti kulturni i nacionalni identitet u odnosu na druge kulture. Također, odabiru primjerene odnose i komunikaciju te razvijaju tolerantan odnos prema drugima što se u ovom projektu višestruko ostvarilo.

Kako smo konkretizirali postavljene ishode?

U uvjetima koji su nam se nametnuli, a to je online nastava i zabrana kombiniranja učenika iz različitih odjeljenja, bilo je vrlo teško ostvariti postavljene ishode, a još teže zajedničke ciljeve triju gradova i triju škola.

Zajednički ciljevi koje smo postavile bili su izleti i posjet izložbama, susreti učenika u Osijeku, Zagrebu i Požegi, komunikacija preko *twinspacea* te kao konačni cilj zajednička izložba u Požegi, zatim u Osijeku i u konačnici u Zagrebu.

Prvi i jedini izlet koji smo planirale i uspjele ostvariti bio je posjet Školi primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu, neposredno prije potresa i pandemije.



Osim obilaska škole, posjetili smo s učenicima Umjetnički paviljon i izložbu „Zagreb, grad umjetnica“ te MSU i izložbu „Od imaginacije do animacije“. Izložba u MSU bila nam je izvrstan uvod u priču o Boureku jer je između ostalog bio i jedan od osnivača Zagrebačke škole crtanog filma, a na izložbi je bio izvrsno predstavljen. Ljubaznošću jedne od autorica izložbe, Vesne Meštrić, dobili smo mnoštvo materijala koje smo kasnije iskoristili u osmišljavanju plakata.

Svaka od voditeljica projekta postavila je i pojedinačne ciljeve te ću spomenuti one koji su vezani uz Požegu.

Naziv požeškog dijela projekta prvotno smo nazvali „Dobrodošli u Balthazargrad“, aludirajući na mjesto rođenja umjetnika, znajući da mu je inspiracija bio grad Rijeka. No, u međuvremenu se dogodio projekt „Rijeka 2020 – Europska prijestolnica culture“ i njima je bilo zgodno naziv Balthazargrad iskoristiti u sklopu svoje izložbe, tako smo odlučili povući se i nazvati naš dio projekta „Dobrodošli u Boureograd“.

Priču o Boureku započeli smo gledanjem filma „BOUREK – slika kao film u jednom kadru“, Zorana Peze. Film je bio izvrstan uvod kako bi učenici saznali tko je uopće Zlatko Bourek. Većina njih nije nikada niti čula za umjetnika te je film bio savršen izvor informacija. Bilo je to vrijeme kada smo još smjeli u školi biti jedinstvena grupa. Planirala sam s učenicima zajedno pogledati i Bourekove filmove, ali zbog koronavirusa nije nam bilo dopušteno okupljanje u školi te sam filmove podijelila na platformama *Teams* i *Yammer* kako bi ih učenici sami pogledali. Nakon uvodnog upoznavanja s Bourekom, učenici su se podijelili u tematske grupe. Svaka grupa dobila je zadatak proučiti odabrani segment rada Boureka te osmisлити kako prezentirati umjetnika. Učenici su zajedno prikupljali materijale, istražujući na internetu i u knjižnici. Uslijedili su razgovori o pronađenim informacijama, sugestije kolega i u konačnici izrada plakata. Imali su slobodan izbor hoće li raditi digitalni plakat ili kolaž plakat. Grupa koja se odlučila za Boureka kao lutkara osim istraživačkog zadatka zamislili smo i sudjelovanje u radionici izrade lutaka u Umjetničkoj akademiji u Osijeku.

Sve nabrojano bilo je teško ostvariti u novonastalim uvjetima rada. Učenici su uglavnom imali otpor spram komunikacije preko *Zooma*, nisu željeli upaliti kamere, isključili bi mikrofone te se u početku činilo da ćemo morati odustati. No, s obzirom na to da su bili podijeljeni u grupe od troje ili četvero učenika, odlučila sam da svaki dan u školu dođe jedna grupa i radi na segmentu koji su odabrali.

Tematske grupe bile su Obiteljsko stablo - požeška sjećanja - biografija vezana uz Požegu, «Dobrodošli u Baltazargrad» - crtani film Baltazar kao inspiracija, Bourek - slikar, Bourek -kipar, Bourek -kostimograf/lutkar, Bourek -scenograf/karikaturist, Bourek - Film-režiser/crtani i igrani film, film «Homage Boureku, i Anкета s Požežanima.

Prva grupa koja je odabrala baviti se obiteljskim stablom i biografijom vezanom uz Požegu trebala je pronaći živuću rodbinu Zlatka Boureka i prikupiti što više podataka, fotografija i različitih informacija te od toga načiniti informativni plakat.



Druga grupa koja se odlučila za temu „Dobrodošli u Balthazargrad” prvenstveno je trebala pogledati crtane filmove i u njima naći inspiraciju te korištenjem informacija s interneta osmisлити kako prezentirati Bourekov rad vezan uz crtani film Profesor Balthazar i povezati informacije s gradom Rijekom.

Treća grupa dobila je zadatak proučiti slikarski opus umjetnika te ga što atraktivnije prezentirati u formi plakata.



Četvrta grupa proučavala je Boureka kao kipara i imala isti zadatak kao i prethodna grupa.



Peta grupa, koja je odabrala temu kostimografa i lutkara, imala je prilično zahtjevan zadatak jer osim traženja informacija na internetu i osmišljavanja plakata, trebali su promisliti o karakteru lutaka koje će sami izrađivati, pri tome pazeći da ne idu u kopiranje Bourekovih lutaka nego da budu što originalniji.



Grupa koja se odlučila za Boureka kao režisera dobila je zadatak pogledati sve Bourekove filmove te ih također prezentirati u formi plakata.



Učenik koji se inače bavi filmom i fotografijom ponudio se sam osmisliti film „Hommage Boureku“.



I na kraju dvije učenice su se odlučile za anketu kojom će ispitati informiranost Požežana o Zlatku Boureku. Zadatak im je bio osmisliti pitanja, provesti anketu online i na ulici među građanima i među gimnazijalcima. Rezultate su obradile i prezentirale ih u formi plakata.



Kao suradnica požeškog dijela projekta prof. Marijana Ćorluka preuzela je tekst Zlatka Boureka „Slavonski distisi i balada Khevenhiller M. Krleže“, prilagodila tekst i osmislila s dramskom družinom lutkarsku predstavu po uzoru na Kasperle teatar. Tekst nam je ustupio Muzej grada Požege.



Suradnja s gradskim muzejom ostvarena je i na drugim razinama. Gospođa Lidija Španiček ustupila nam je sve materijale koje posjeduje Muzej i podijelila nesebično informacije o Zlatku Boureku.

Za Božić su učenici osmislili čestitke kojima je inspiracija bio crtani film Baltazar, točnije Baltazargrad Zlatka Boureka.



Izložba u gimnazijskoj knjižnici kruna je rada na projektu gdje učenici nakon postavljanja izložbe imaju priliku pokazati široj javnosti rezultate svoga rada. Program obično obuhvaća prezentaciju faza rada i konačni produkt. Ove godine program su upotpunili Film „Zlatko Bourek” i lutkarska predstava Dramske družine. Kako bi sve bilo zabilježeno, angažirali smo Filmsku grupu iz Gimnazije koja je prenosila događaj uživo preko *Facebooka* i Novinarsku grupu Katoličke gimnazije koja je napravila reportažu. Ujedno je to prilika njegovanja suradnje različitih grupa izvannastavne aktivnosti što doprinosi boljoj komunikaciji među učenicima i prihvaćanju različitosti. Učenici se osjećaju vrlo korisnima, stječu sigurnost i samouvjerenost što će im zasigurno koristiti u kasnijem životu. Da bi se izložba realizirala, potrebno je osmisliti dizajn pozivnice, odabrati glazbu koja će dočekati posjetitelje i popuniti praznine između govornika, odabrati voditelja koji će osmisliti tekst i voditi program te angažirati učenika koji će sve koordinirati na kompjuteru kako bi sve teklo bez zastoja.

Pozivnicu na događaj objavili smo na *Facebooku* i na stanicama gimnazije s naznakom da će se otvorenje prenositi i uživo preko platforme *Facebook*.



U sklopu programa otvorenja izložbe upriličili smo oproštaj od maturanata krugovaca koji ove godine ima posebnu važnost i težinu. Prisjećajući se kroz fotografije na protekle četiri godine, krugovci su dobili personaliziranu čestitku zahvale i vino sponzora Veleučilišta u Požegi.



Sve navedeno prethodilo je Znanstvenom skupu kao kruni dvogodišnjeg rada na projektu „Bourek” gdje je izložba iz gimnazije prenesena u prostor Gradske knjižnice i čitaonice u Požegi te je postala dostupna široj javnosti.

Da bi se ovakav projekt ostvario potreban je specifičan pedagoško-metodički pristup rada s mladima. U ovom slučaju bio je to rad s ciljanom skupinom gimnazijalca koji pohađaju KRUG – kreativnu radionicu učenika gimnazije.

Rad s mladima zahtjeva pomno osmišljen pristup temi i sadržajno i metodički. S obzirom na novo nastale uvjete nemogućnosti rada uživo, sukladno preporukama Ministarstva znanosti i obrazovanja i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, uobičajeni pristup morao se prilagoditi komunikaciji preko digitalnih platformi i snalaženje na različite načine kako bi projekt ipak bio ostvaren. Izgledalo je na trenutke neizvedivo, ali upornošću i snalažljivošću, uspjeli smo projekt i izložbu prezentirati najprije učenicima gimnazije, a onda i široj javnosti.

Getting to Know Bourek – Zlatko Bourek Through the Prism of the Work with the Young

Summary

The project *Zlatko Bourek Through the Prism of the Work with the Young* refers to the pedagogical-methodical approach to the work with a target group of secondary school students attending the Creative Workshop for Secondary School Students.

Work with the young demands a specific approach to the topic, both in content and methodically. Due to the current health conditions, in which direct contact work has been disabled, the otherwise usual approach needed to be adjusted and the communication enabled on the *Teams* and *Zoom* platforms, in accordance with the recommendations issued by the Ministry of Science and Education and the Croatian Public Health Institute.

The paper will tackle the project entitled *Zlatko Bourek – One Artist / Three Cities*, carried out in collaboration with the Institute for Scientific Research and Artistic Work of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Požega, in which the following three schools participated: Požega Secondary School, 1st Secondary School from Osijek, and the Applied Arts and Design Secondary School from Zagreb. The objective of the project was to link the three places related to the life of Zlatko Bourek – his native town, the city where he was educated, and the city in which he worked.

The students established contact and were given tasks within the *eTwinning* project. Every school studied the life and work of Zlatko Bourek from the spatial angle: the students from Požega from the perspective of Požega as Bourek's native town; the students from Osijek from the perspective of Osijek as the city in which Bourek grew up; and the students from Zagreb from the perspective of the city in which he studied and worked his whole life. Every school published its results on the *eTwinning* digital platform.

The students have studied the artist's oeuvre divided in groups according to their particular interests:

Group 1: family tree, memories from Požega, biography related to Požega.

Group 2: *Dobro došli u Baltazargrad! / Welcome to Balthazargrad* (the animated film *Baltazar*, with the emphasis on the town created by Zlatko Bourek).

Group 3: Bourek the painter (collage of Bourek's works, phases, favourite topics, the most frequent motives).

Group 4: Bourek the sculptor (sculptures, collage of works).

Group 5: Bourek the costume designer / puppeteer.

Group 6: Bourek stage designer / caricaturist.

Group 7: Bourek the director (animated and feature films).

Group 8: Interview in Požega (Do people from Požega know who Zlatko Bourek is?).

Group 9: Film *Homage to Bourek*.

Students' works in the form of posters, paintings, puppets and films will present a kind of *homage* to the artist Bourek at the City Library and Reading Room in Požega.

The collaboration will be completed by the performance of the Drama Group of the Catholic Grammar School in Požega under the mentorship of Marijana Čorluka, which

will show Bourek's *Theatre of Figures – Theatre of Freaks* based on Krleža's text *Balade Petrice Kerempuha* (*The Ballads of Petrica Kerempuh*).

Keywords: *homage to Bourek; work with the young; school collaboration; eTwinning project; the theatre of freaks.*

Vera Čuže-Abramović, dipl. pov. umj. i etnolog
Gimnazija Požega
Dr. Franje Tuđmana 4/A, 34000 Požega
vera.cuze.abramovic1@gmail.com

ČLANCI SA ZNANSTVENO-STRUČNOG SKUPA
TRADICIJSKA KULTURA ISTOČNE HRVATSKE:
POVIJEST I SUVREMENOST,
POŽEGA, 15. studenoga 2019.

